

BIBLIOTECA MITROPOLITANĂ SIBIU

CARTEA VECHIE

ROMÂNEASCĂ

din Fondul Patrimoniu

secolele XVI - XVII

-prezentare selectivă-

1. *Liturghier slavonesc,*

tipărit de ieromonahul Macarie, 1508, Târgoviște.

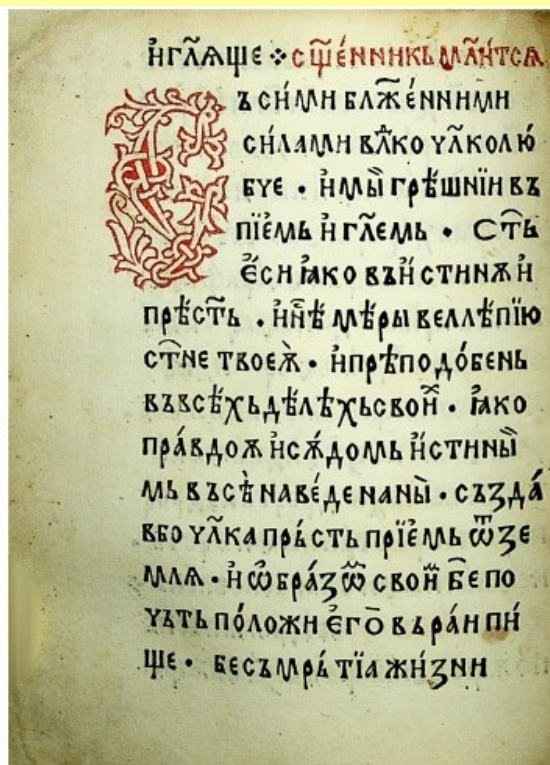
- prima carte tipărită în Țările Române
- primul liturghier ortodox tipărit.

Cota: BMS I/1

Proveniență: Parohia ort. rom. Alun, Hunedoara

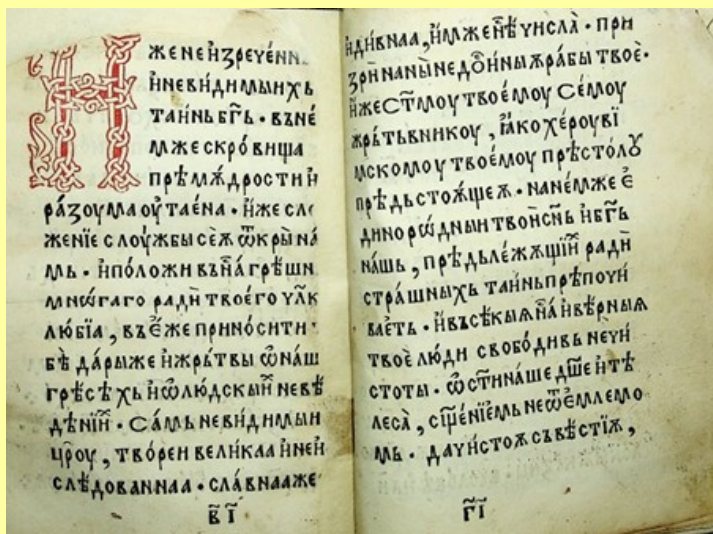
În Bibliotecă se află unul din cele 5

exemplare, păstrate până în prezent.

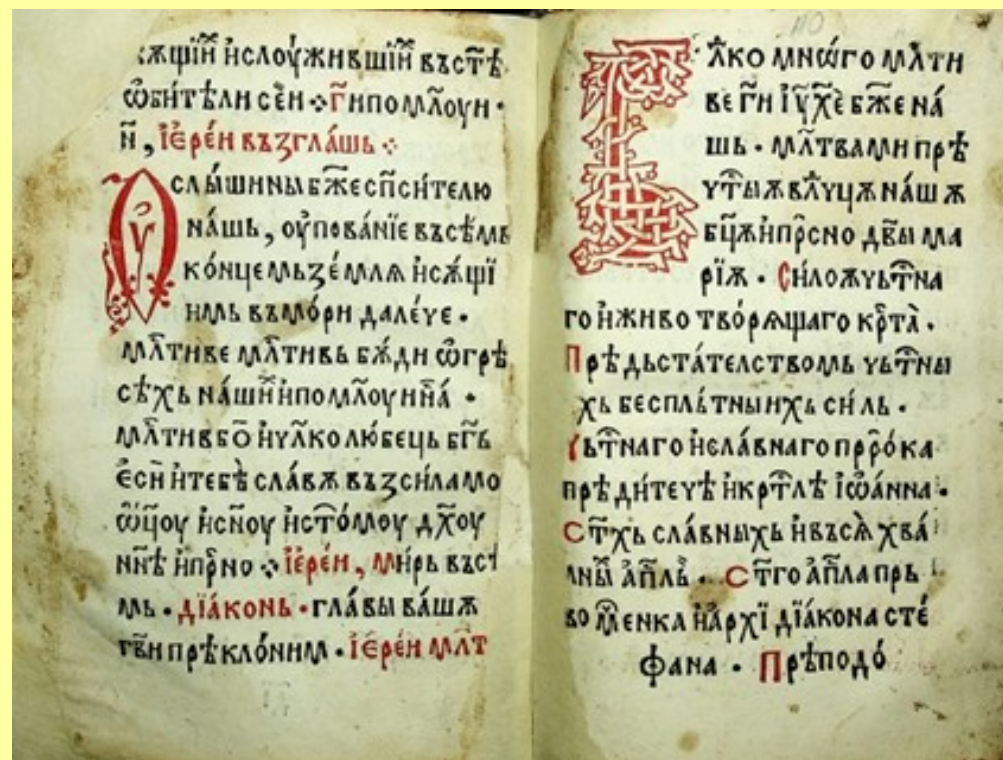
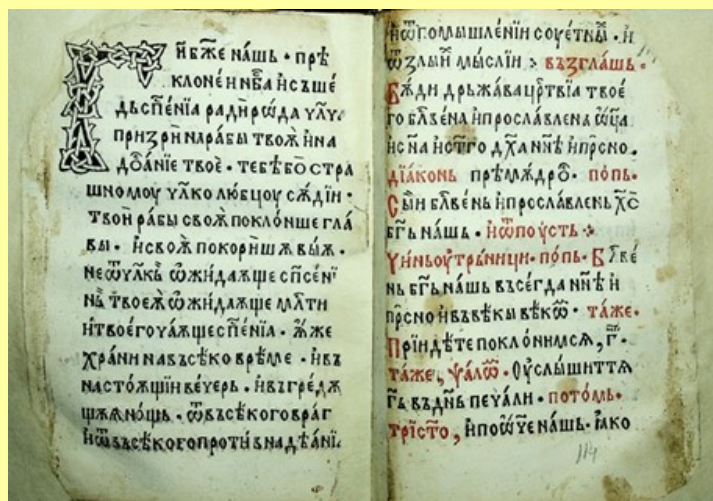

Liturghier slavonesc – Macarie, 1508, Târgoviște.

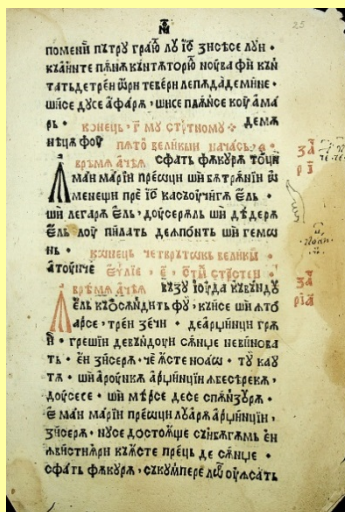
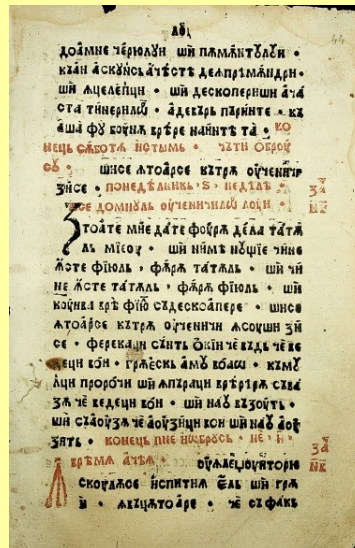
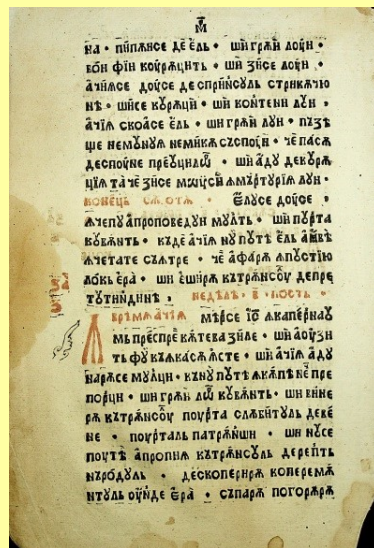
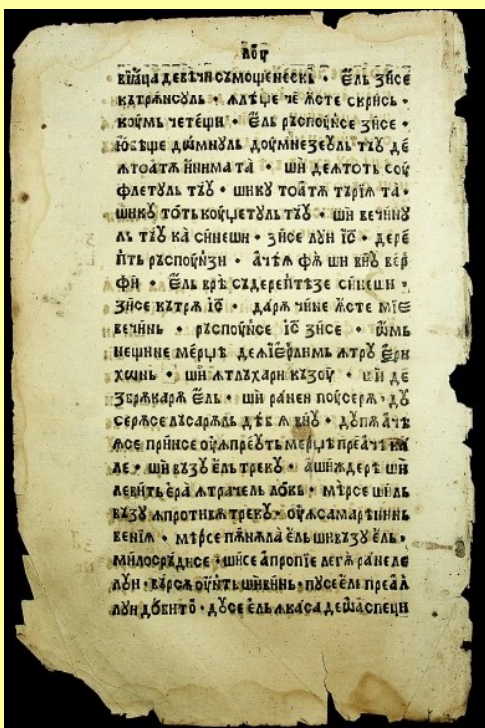
(2)

- Textul este în limba slavonă de redacție medio-bulgară.
- Cuprinde: *Liturghiile Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Vasile cel Mare și a Darurilor înainte sfințite, alături de slujba parastasului (pomenirea morților), molitva (rugăciunea) de iertare a păcatelor etc.*

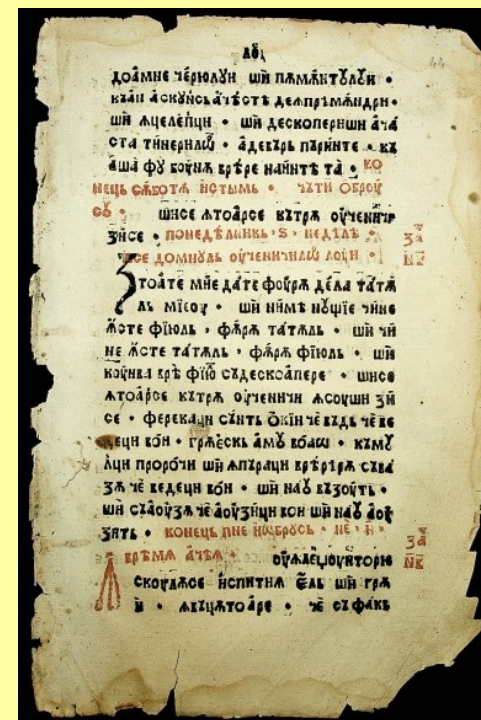

2. *Evangheliar românesc,* tipărit de diaconul Coresi, Braşov, 1561.

Cota: BMS IV/1

Proveniență: Mănăstirea Sibiel, Sibiu
În Biblioteca se află 1 exemplar.

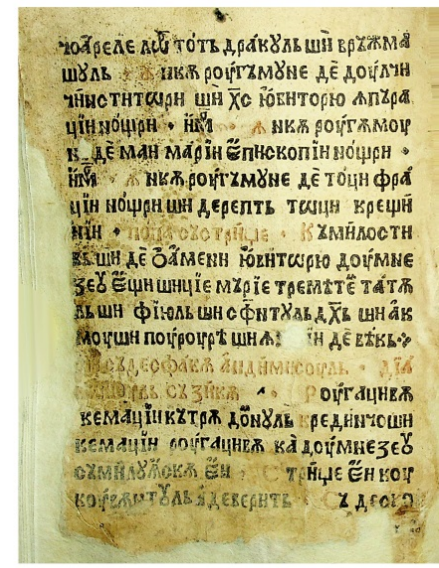
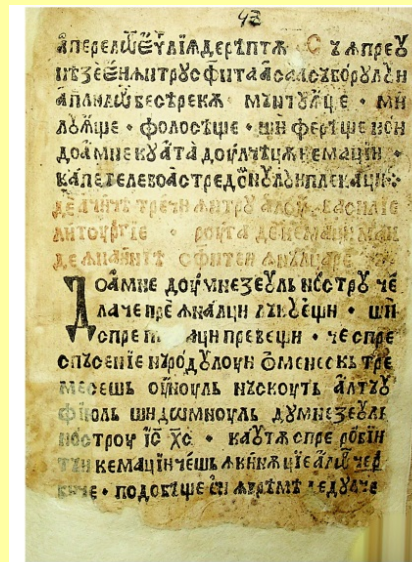
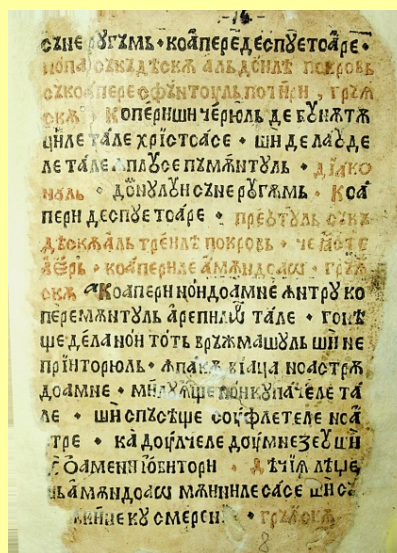
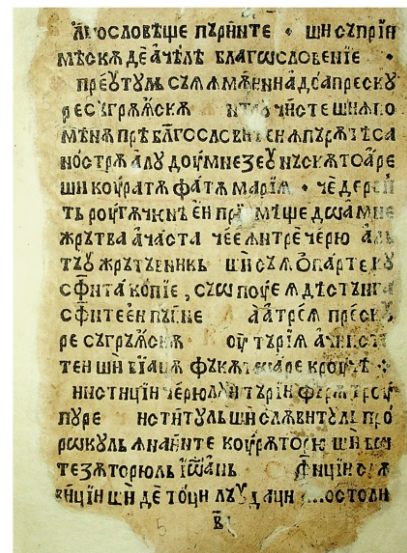
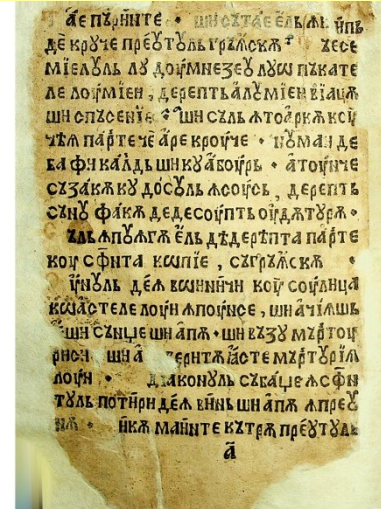
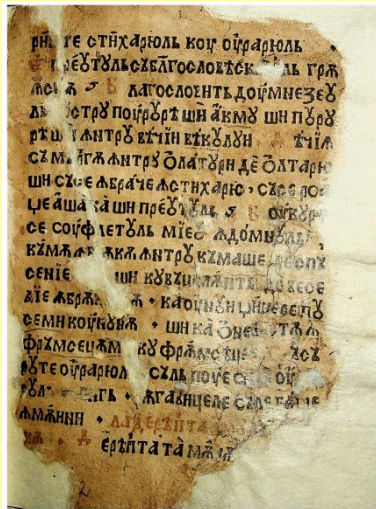

3. *Liturghier românesc,* tipărit de diaconul Coresi, Braşov, 1570

Cota: BMS II/9

Proveniență: A fost descoperit în Şcheii Braşovului de cercetătorul Nicolae Sulică, din Tg. Mureş, apoi predat în 1953, prin achiziție, Bibliotecii Mitropolitane din Sibiu

- Exemplar unicat, restaurat în 2008.
- Prima ediție în limbă română a Liturghierului.
- Cuprinde doar „*Rânduiala dumnezeestilor proscomidii*“ și „*Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur*“.

Liturghier românească - Coresi, Braşov, 1570

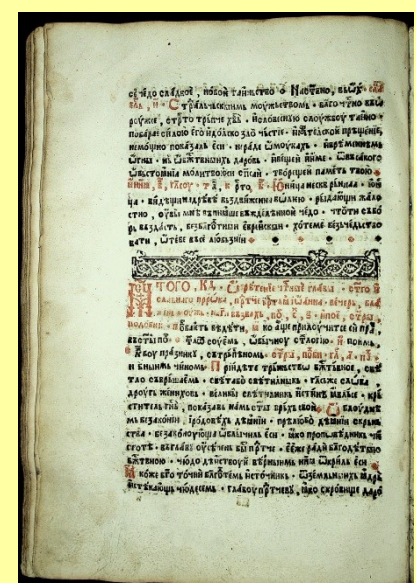
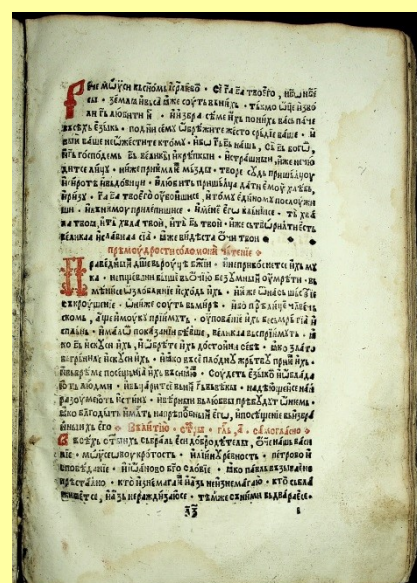
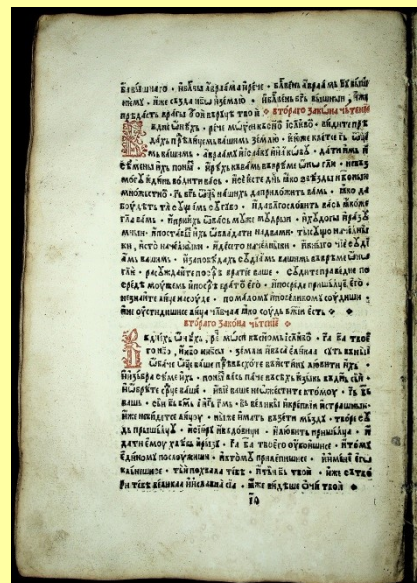
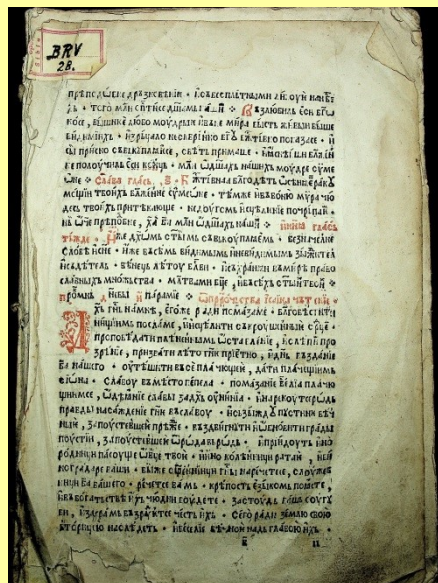
(2)

ДѢМИЗЕАКАСАДЖЕА • ХЕЕ АТРОСФ
ИЦН ПАРНИТЕЛЕ ПОСТРОДЪ ИЪ ИИИЪ КОУ РО
СТВА ДѢ АУРЪРЪГАЧЕНЪ СПРЕКЪДНРЕ
КЪДНРЕ АДОУРЕМЪЦН ХРИСТОАСЕ ДО
КАМНЕ ДОМЪЗЪ ПОСТРОДЪ • АНТРО
МНОИ ЗМЪ ДѢ БОУИЪ МНРОСЕНІЕ •
ЧЕЛЪИ АНТРО АЛЬ ТЪДЪ ЖЪТЪЗЕННЪ •
ТРЕМЪТЕ ПОАСИ ДОУЛЪЦА ТАПРЕСФН
ТЪДЪН АЛЬ ТЪДЪ ДЪХЪ • ДІАКОНЪДЪ • ДО
МЪЗЪН СЪНЕ РЪГЪЗМЪ • ПРѢДЪДЪ СЪЗЪ
ДІАКОНЪ ОУИОА СЪИ ПОУЕ СПРЕТЪ ИТА
ІИИЕ • ГЪЗЪСЪ Ж • ВЪ ИИЕ СТИША СЪТЪ
ТЪ ДЕСЪ ПРА ІСУ ЕРА ФЕЧОРЪДЪ • ДІА
КОНЪДЪ • ДОНЪДЪ СЪНЕ РЪГЪЗМЪ • ГО
НОСЪСЪ ГЪСЪНЪ АНЪТОА ПОКРОУЕ СЪДЪ
ИИЕ СЪ ФЪИТА ПЪЗНЕ • ГЪЗЪСЪ Ж • ДО
ПОУА АНЪДЪ ЖЦЕНЕ ШЪ АНТРО ФЪЗМЕЪ
СЪСЪ АНЪЦН • ПЪИЪ АСЪ ФЪИТИ СЪЗЪ
ДІАКОНЪДЪ • ДОНЪДЪ

ВЪТРОБЪ НОУ ЖАСШЕСА • ТАА
БОСЪЛЪШАХЪ ЖЪ АИ • ТАКО ВЪЛРОЕ
ГЪ ПО ДЪАЖ МПРАВЪ ВЕЛЪ АМЪЛЪ
ПРО ТАА ГЪ ТА ВЕ СЛА ПЪСА
АБНАА ПЪ ДАРЪ Ж ПЪСА СЪСАА
ТАКО СЪСТАРИ ДРЪЖА ВЪ МЪ
ЧЕ Ж СВОЕ ЖЪСЪ • ПО ПРАВЪ СЪ ПЪСА
СЪ ТРАСЪ • ПРѢДЪ ПЕЦА ПЪ ТРОБЪ
БЪИ • ПЪ ТРОБЪ ВЪ АНЪДЪ АНЪЗЪ АНЪ
СНА ПЪСА МПРАВЪ ВЕЛЪ А
МЪЛЪСЪ • **ТЪ** БЪТЪ ГЪСА
ПЪСА СЪНЪ ПЪСА ДЪ ПЪСА СЪО • ВЪ
СЪНЪ СЪ ПЪСА ДЪ ПЪСА СЪЖЪ БЪ
ЖЪ СЪНЪ СЪ ПЪСА ПЪСА СЪНЪ ПЪСА
ПЪСА СЪ ПЪСА ПЪСА ПЪСА СЪ
ІЗЪСА ВЪ СЪ ПЪСА ПЪСА СЪ ПЪСА

ТАКО ТАКО ЛЮБЕ • **УПАСОИ**
У ПЪСА ВЪЛЪ ЖЪ ВЪ ПЪСА ПЪСА
ЖЪ ТАА СЪСЪ • БЛИСТА ПЪСА СЪСА
МПРОСО СЪСА СЪСА СЪСА • ЖЪ ВЪСА
ПЪСА СЪСА ВЪ ТРОБЪ • ВЪСТА ПЪ
СПРАЗИ ПЪСА СЪСА • ПЪСА ПЪСА
МЪСА ПЪСА СЪСА ПЪСА ПЪСА СЪСА
*Metu in 2 carate
in unu dea fra
intre 2 carate M +
mane*
ВЪ ПЪСА ВЪ СЪСА ПЪСА
ВЪ ПЪСА СЪСА СЪСА ПЪСА
ТАА СЪСА СЪСА ПЪСА
АИ СЪСА СЪСА СЪСА ПЪСА
А ПЪСА СЪСА СЪСА СЪСА
ПЪСА ВЪ СЪСА СЪСА ПЪСА

4. *Sbornic slavon*, tipărit de diaconul Coresi, Sas Sebeș, 1580.

Cota: BMS IV/2

Proveniență: Parohia ortodoxă română Părau, Făgăraș.

În Bibliotecă se află 2 exemplare.

Sunt cunoscute 13 exemplare: 9 păstrate în țară, iar 4 în străinătate (Mănăstire Hilandar – Sfântul Munte Athos, Muzeul istoric din Moscova, Biblioteca Națională din Belgrad și Biblioteca Patriarhiei Serbiei).

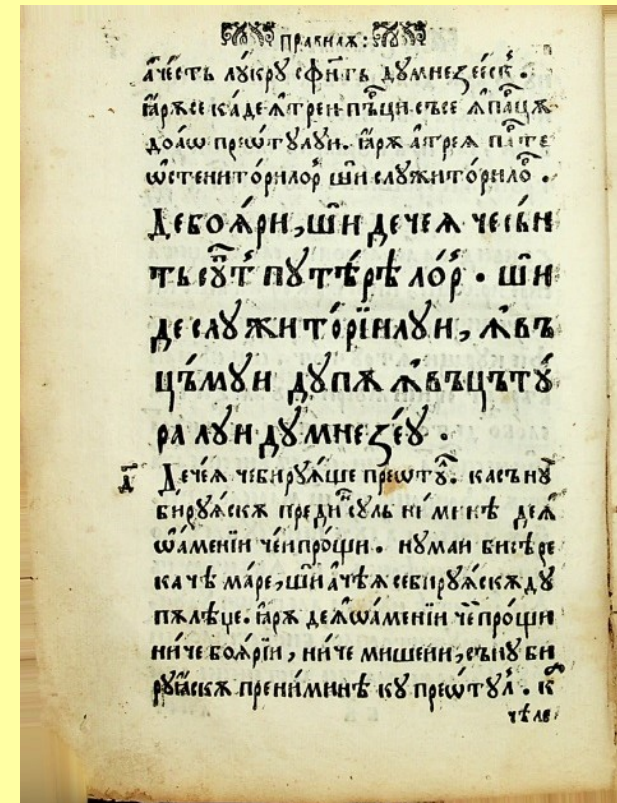
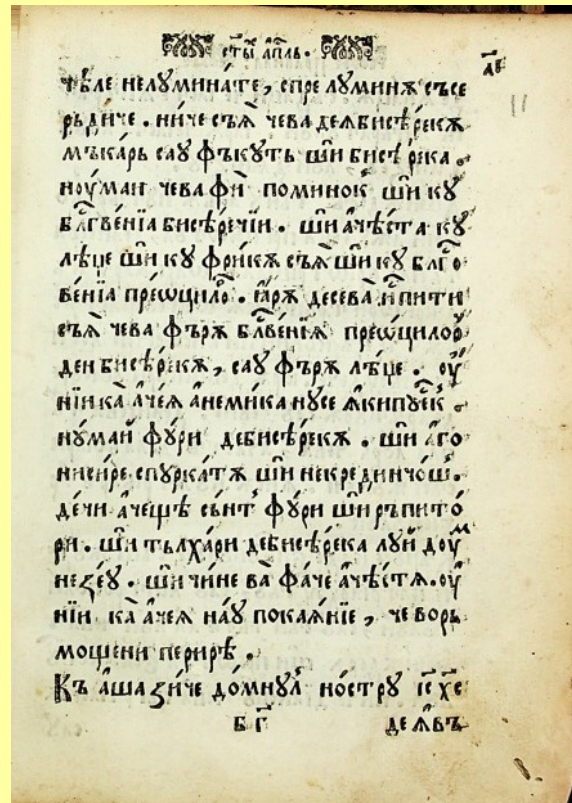
5. *Pravila (cea mică),* tipărită la Govora, 1640.

- prima carte de legi bisericești și civile, tipărită în limba română și adaptată condițiilor sociale și politice locale.

Cota: BMS II/2

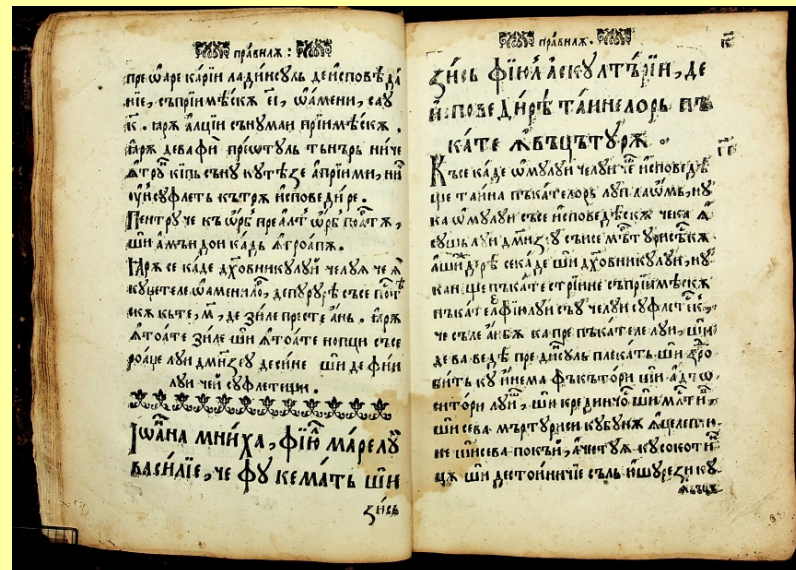
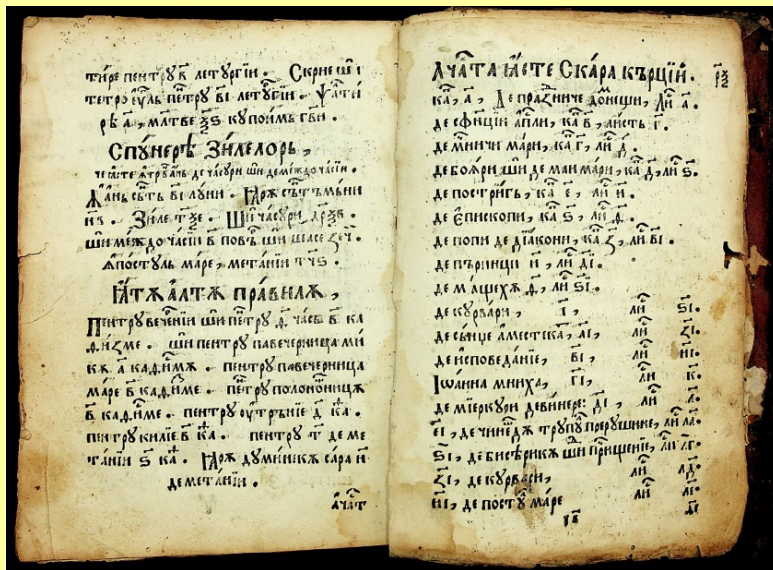
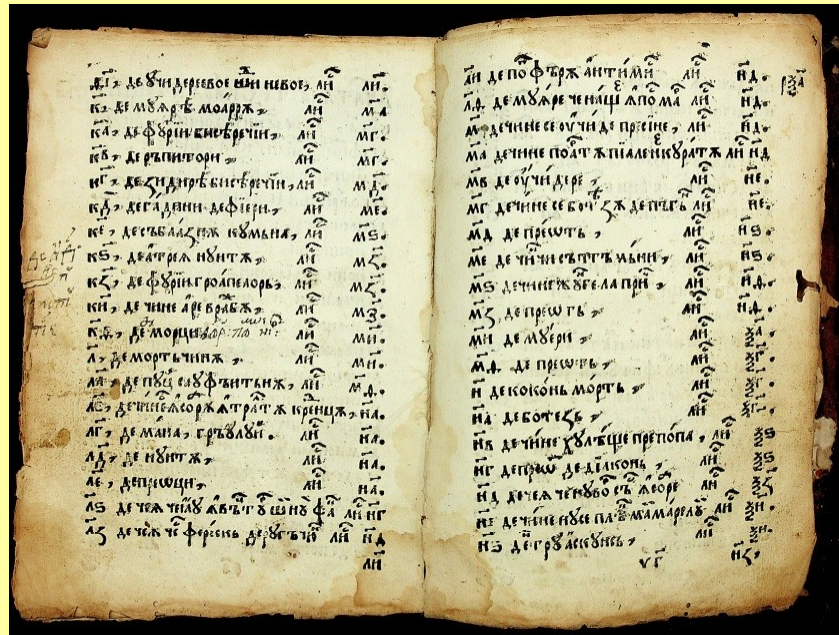
Proveniență: Parohia ort. rom. Bungard, jud. Sibiu, donație a preotului Grosu.

În Bibliotecă se află 1 exemplar.

Pravila (cea mică), Govora, 1640.

(2)

6. Cazania lui Varlaam

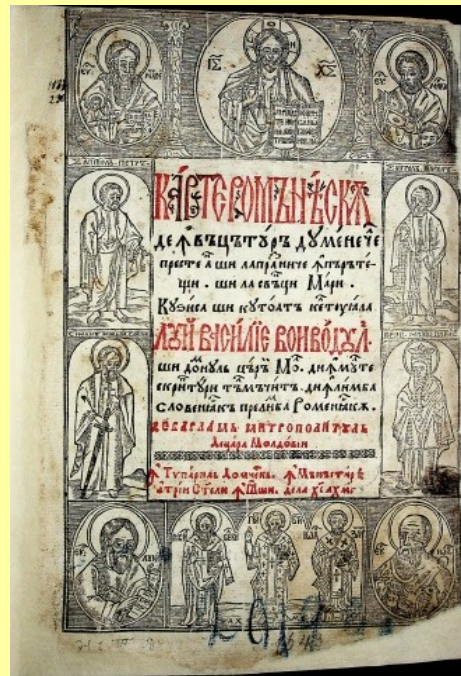
Carte românească de învățătură, 1643, Iași.

- Este prima carte tipărită în limba română în Moldova.
- reprezintă o culegere de traduceri din greacă sau slavonă, ale unor cazanii mai vechi, la duminici și la sărbători
- a fost "cea mai citită carte din trecutul nostru" (Dan Simionescu)
- "deține în limba română un loc analog Bibliei lui Luther în cultura germană" (G. Ivașcu). A contribuit, astfel, la apărarea Ortodoxiei, și la întărirea conștiinței de unitate națională românească.

Cota: BMS IV/6

Proveniență: "Donată de Aurel Nistor, st. teol., aflată în bis. gr. or. din Arpătac (co[mi]t[at] Treiscaune)"

În Biblioteca Mitropolitană se găsesc 15 ex.

Cazania lui Varlaam, 1643, Iași

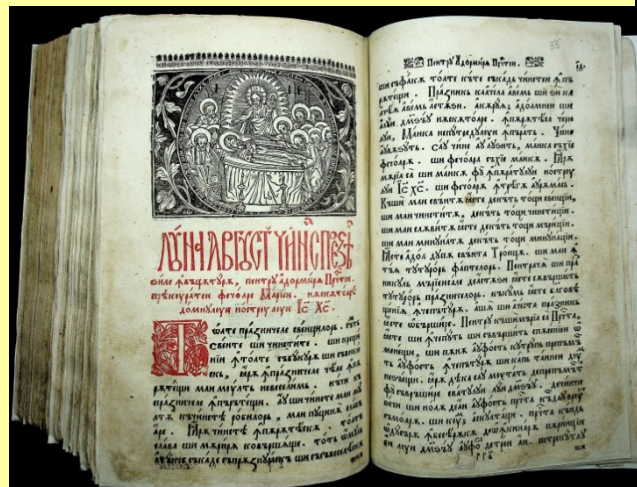
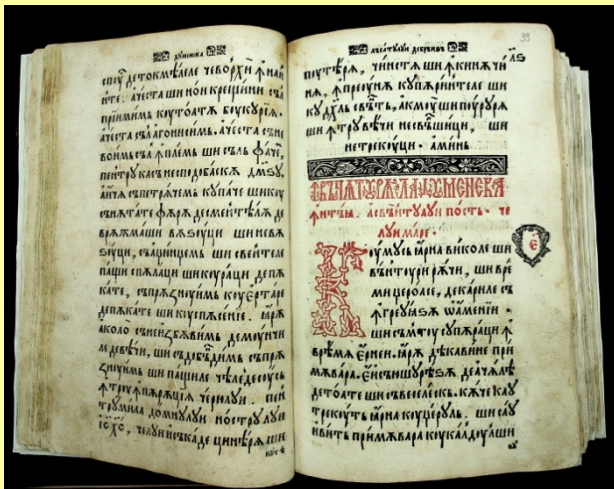
(2)

- prezintă un interes deosebit din punct de vedere lingvistic, aducînd un aport fundamental la formarea și unitatea limbii române literare.
- este, de asemenea, una din cele mai artistice opere tipărite din vechea cultură românească, fiind ilustrată cu numeroase gravuri în lemn, ce repreprezintă scene biblice, chipuri de sfinți, frontispicii, viniere, inițiale înflorate.

Cazania lui Varlaam, 1643, Iași

(3)

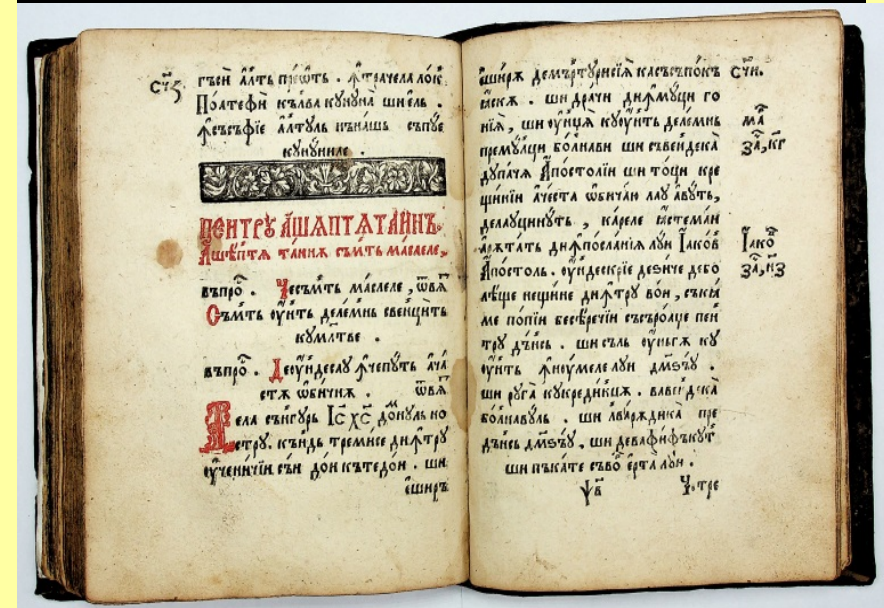
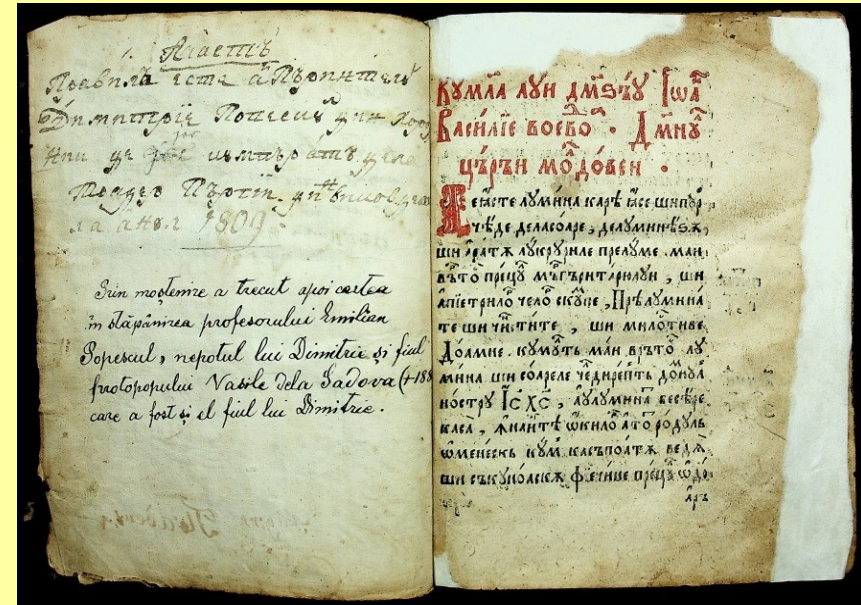
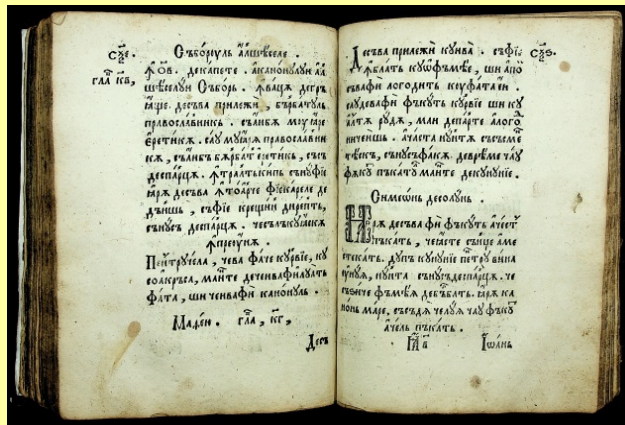
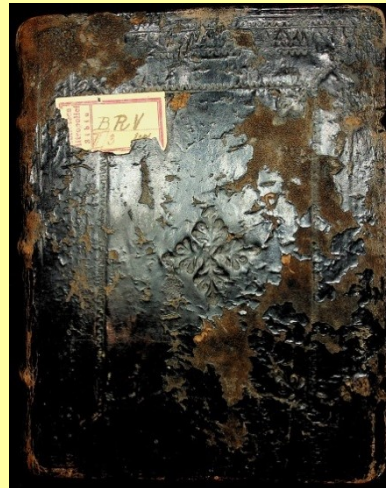
7. Șapte taine ale besearicii, Iași, 1644.

- Este o explicație a celor 7 Sfinte Taine, sub formă catehetică, adică întrebări și răspunsuri. Se aseamănă și cu o pravilă, căci fiecare Taină este explicată și pe temeiul canoanelor, cu felurite comentarii din dreptul bizantin și canonic.

Cota: BMS II/3

Proveniență: Parohia ort.rom.
Straja (Bucovina).

În Bibliotecă se află 1 exemplar.

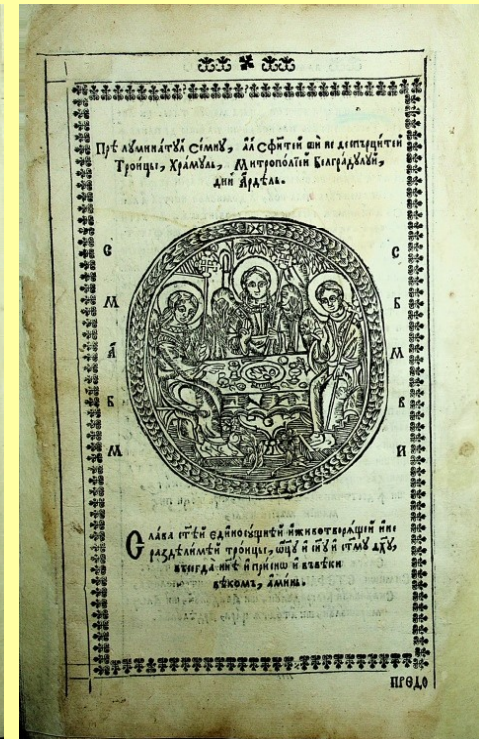
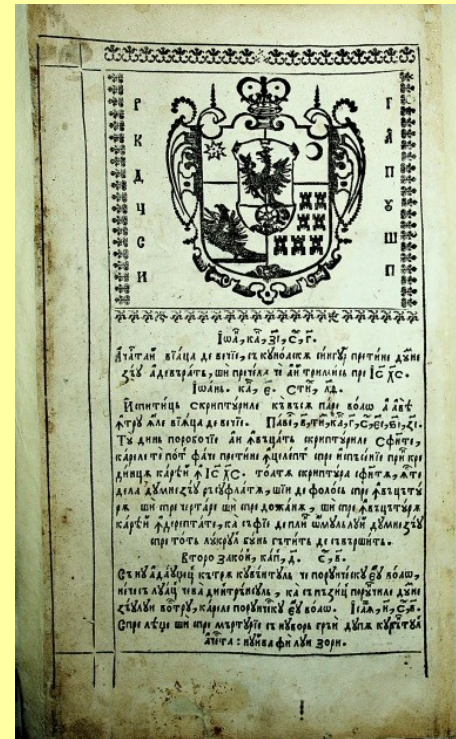
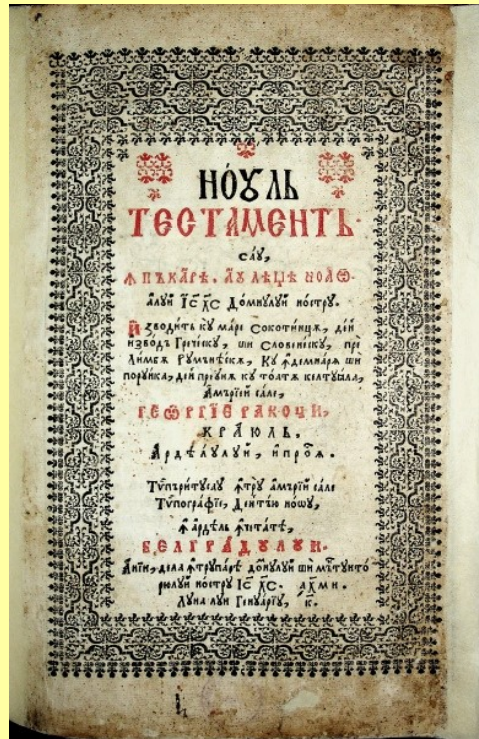
8. *Noul Testament*, Bălgrad (Alba-Iulia), 1648.

Cota: BMS IV/11

Proveniență: Parohia ort. rom. Alun, Hunedoara

În Bibliotecă există 13 exemplare.

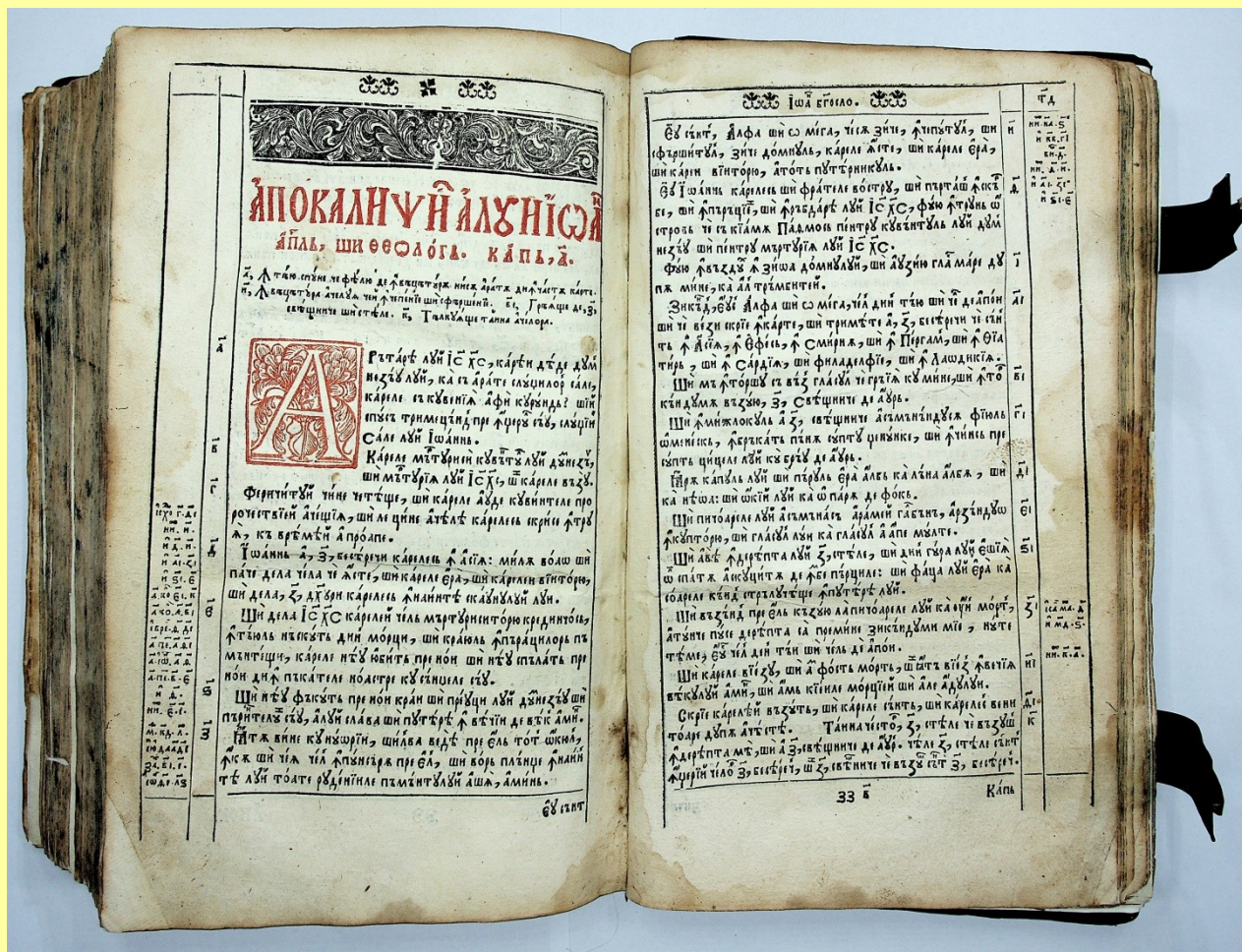
- Reprezintă prima traducere integrală a Noului Testament în limba română, datorată mitropolitului Simion Ștefan.

Noul Testament, Bălgrad (Alba-Iulia), 1648.

(2)

- Lucrarea cuprinde **672 pagini de text**, împărțit în *capete* (capitole), iar acestea în *stihuri* (versete), fiecare capitol având *suma* (rezumatul) lui. Fiecare pagină are rezervat un spațiu pentru trimiteri la alte capitole sau versete din Sf. Scriptură. Aceste spații mai erau folosite și pentru explicarea unor termeni străini (latini, maghiari, slavoni) – prin sinonime –, a cuvintelor românești de circulație mai restrânsă, dar și pentru unele scurte comentarii (exegeză). Termenii explicați provin din diferite domenii (teologie, administrație, medicină, numismatică, geografie, botanică) și ei pot fi socotiți ca un **început de dicționar explicativ în limba noastră**.

Noul Testament, Bălgrad (Alba-Iulia), 1648.

(3)

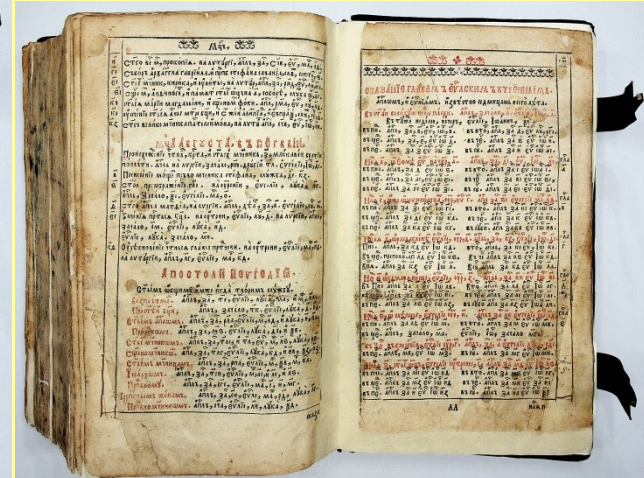

- Deosebit de importante sunt, de asemenea, cele 24 de **Introduceri** (aprox. 55 de pagini) la cărțile Noului Testament (cu excepția Epistolelor către Filimon, II și III Ioan), care pot fi considerate ca primul manual de introducere și exegeză biblică din teologia românească.

Noul Testament, Bălgrad (Alba-Iulia), 1648.

(4)

- Este prima carte din tot trecutul bibliologic românesc în care găsim, la sfârșit, o erată.

9. Psaltire, Bălgrad (Alba Iulia), 1651.

- Este o traducere datorată mitropolitului Simion Ștefan.
- A fost folosită pe lângă scopul religios și ca manual pentru învățarea scrisului și cititului

Cota: BMS II/5

Proveniență: Parohia ort. rom. Tătăraști - Ilia.

În Bibliotecă sunt 5 exemplare.

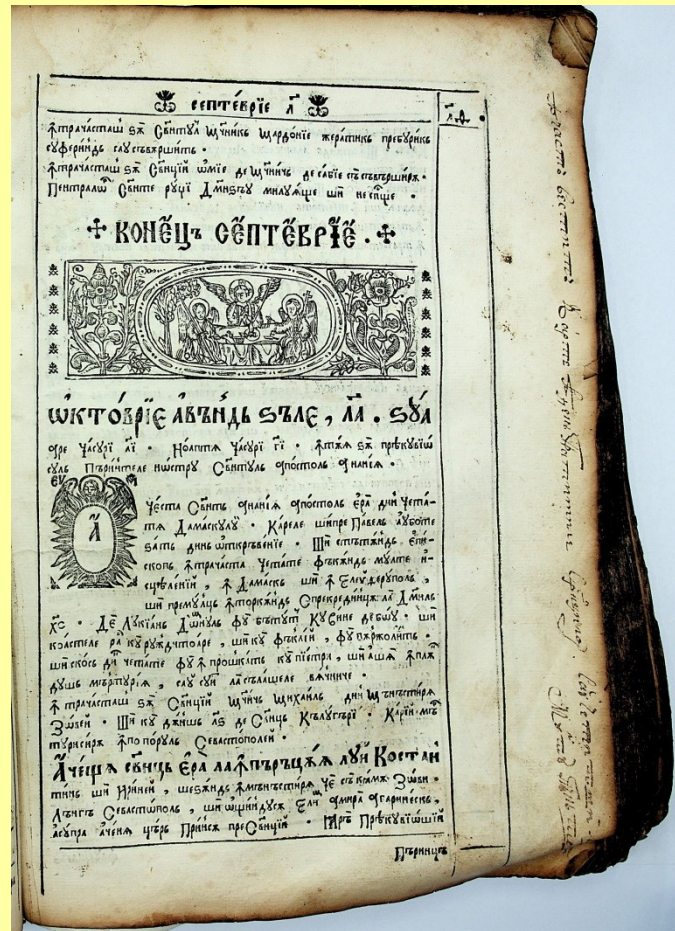
10. Dosoftei, *Viața Svinților*, Iași, 1682-1686, vol. I și II.

Cota: BMS IV/18

Proveniență: Mănăstirea cea veche a Drăgușului.

În Bibliotecă sunt 2 exemplare.

- *Viața și petrecerea svinților este prima culegere hagiografică în limba română, cuprinzând viețile sfinților pentru întreg anul bisericesc.*

11. Sicriul de aur, Sas-Sebeș, 1683

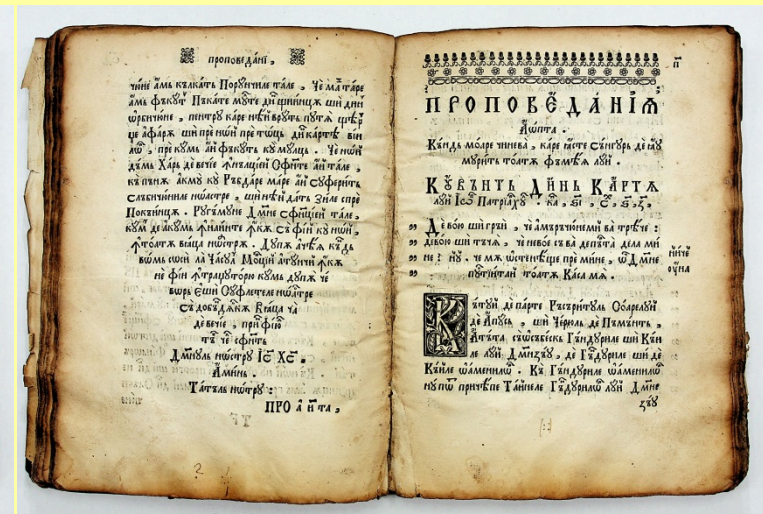
- Reprezintă o carte de predici pentru îngroparea tuturor morților, tradusă și tipărită de preotul român Ioan Zoba din Vinț, notar al soborului mitropolitan al Bălgradului, pe timpul Principelui transilvan Mihail Apafi.

Cota: BMS I/100

Proveniență: donație.

În Bibliotecă sunt 4 exemplare.

12. *Ceaslovăț*, Bălgrad, 1685.

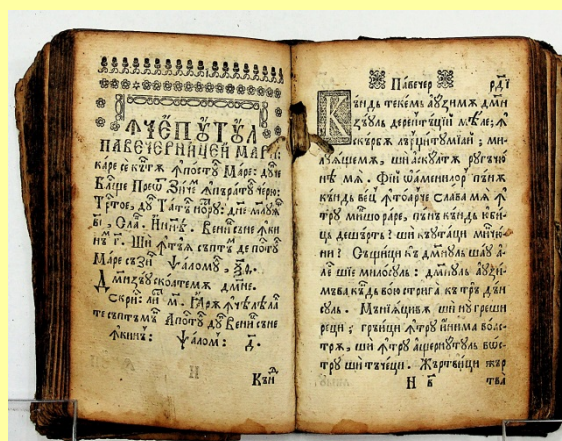
Cota: BMS I/4

Proveniență: Parohia ort. rom.

Cuștelnic, Mureș.

În Bibliotecă este un exemplar.

- Este tipărit și tradus din slavonă de preotul român Ioan Zoba din Vinț și cuprinde slujbele de noapte și de zi.
- În prefața cărții, Ioan Zoba din Vinț arată, că a tradus această carte, văzând neînțelegerea de către popor a limbii slavone în biserică.

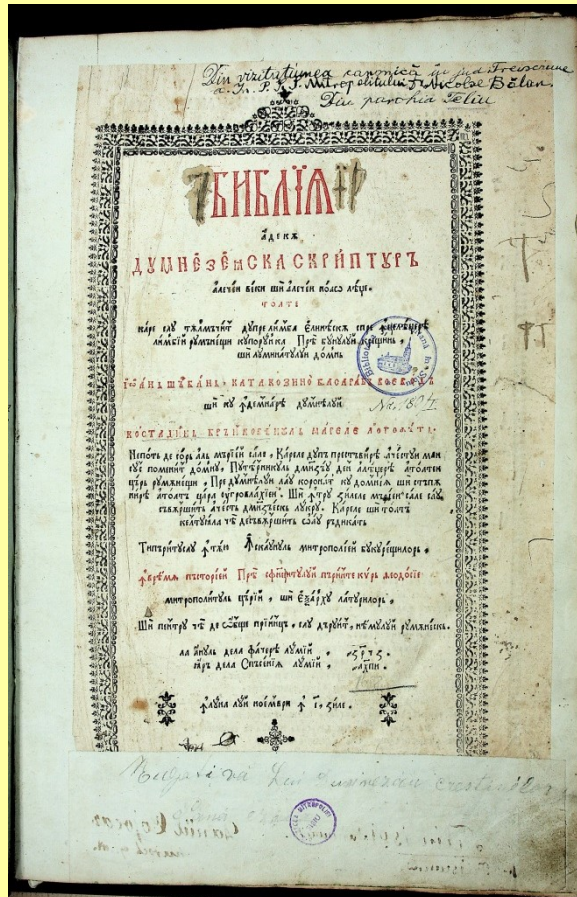
13. Biblia lui Șerban, București, 1688.

Cota: BMS VI/4

Proveniență: donație preoteasa Victoria Cojocariu, Teliu, Brașov.

În Bibliotecă sunt 8 exemplare.

- Este *un monument literar de limbă, dar în același timp, și un act editorial fără egal, raportat chiar la tehnica tipografică modernă* (Dan Simionescu).
- este **prima traducere integrală a Bibliei în limba română**, o operă de mari proporții pentru acel timp, având **944 pagini**, format mare și textul imprimat cu litere mărunte pe două coloane.

Teliu 1891 Januarius 10. Gavril Cojocariu
rector. P. Cojocariu.

Biblia lui Șerban, București, 1688.

(2)

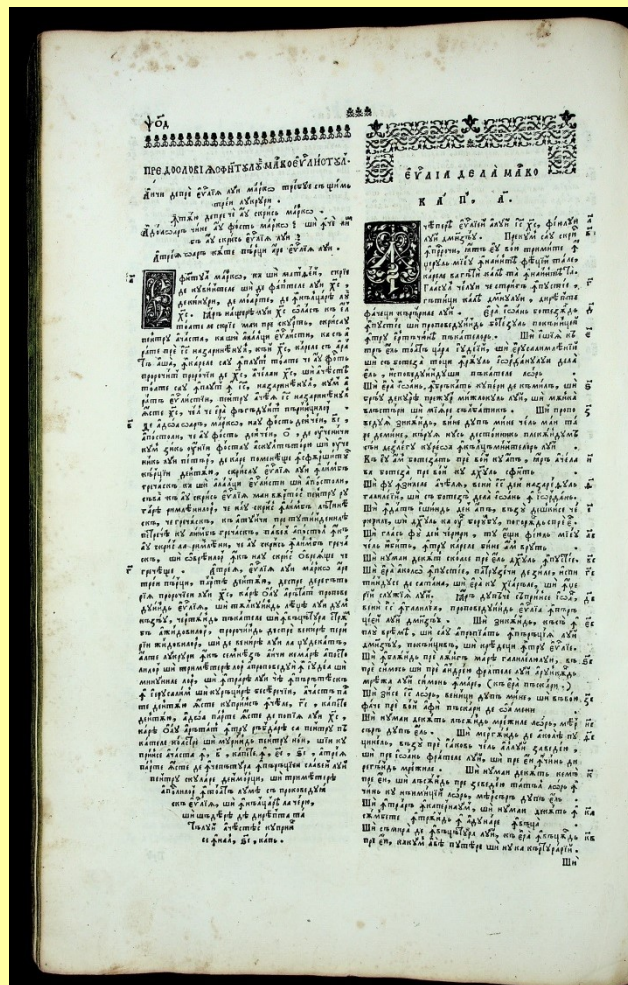
- Este socotită ca expresie a unității românilor de pretutindeni, întrucât Vechiul Testament a fost tradus, apoi revizuit, de doi cărturari moldoveni, Noul Testament este opera cărturarilor transilvăneni, ultima revizuire aparține cărturarilor munteni, supravegherea tiparului și corectura au fost făcute de un moldovean, iar cheltuielile de tipar au fost suportate de domnitorul Șerban Cantacuzino.

Biblia lui Șerban, București, 1688.

(3)

- La baza textului Noului Testament a stat ediția de la Alba Iulia din 1648. Este semnificativ faptul că au fost reproduse integral din capitolele de introducere, și anume la Evangheliile de la Marcu, Luca și Ioan.
- La baza textului Vechiului Testament a stat traducerea făcută de renumitul umanist moldovean **Nicolae Milescu Spătarul** după versiunea Septuagintei (tipărită de protestanți la Frankfurt în 1597), confruntată cu ediția slavă de la Ostrog și cu unele ediții ale Vulgatei.

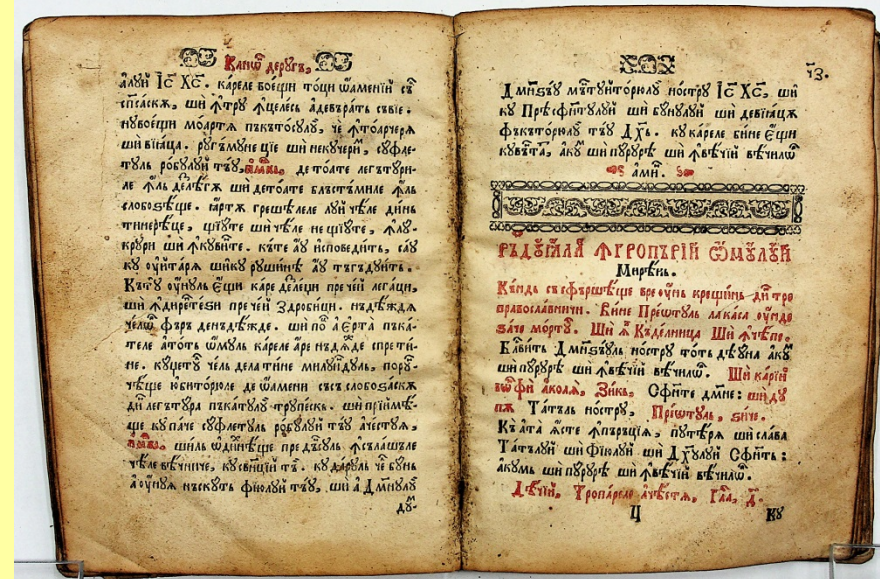
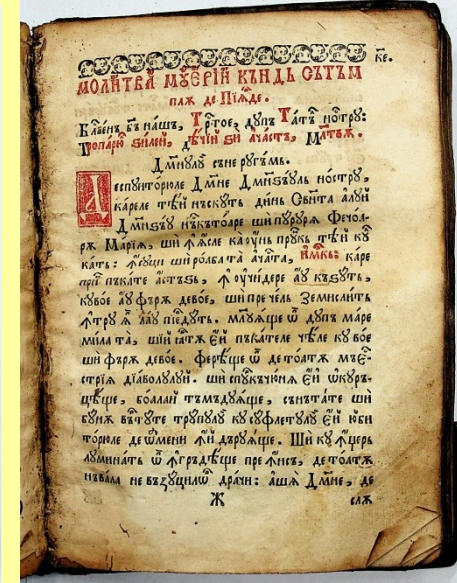
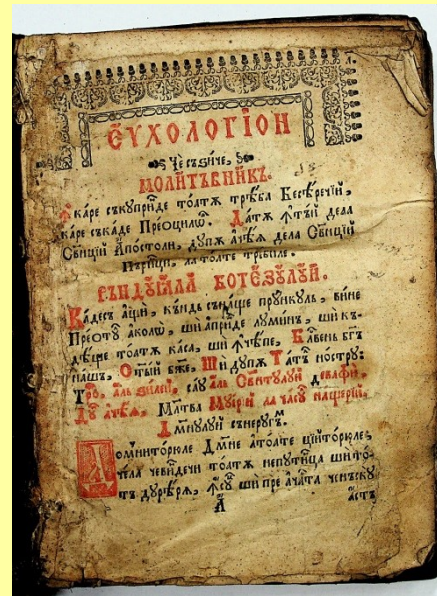
14. *Molitvelnic*, Bălgrad, 1689.

Cota: BMS II/14

Proveniență: Parohia ort. rom. Bozeș, Geoagiu, Hunedoara.

În Bibliotecă sunt 7 exemplare.

- A fost tipărit de **preotul român Ioan Zoba din Vinț** și este **cel de al doilea molitfelnic tipărit**, după cel al diaconului Coresi (1567).
- A jucat un **rol esențial în stabilirea canonului rugăciunilor** din următoarele molitfelnice, cât și la **uniformizarea și îndreptarea rânduielilor liturgice prost înțelese din slavonă**.
- A avut un **rol însemnat în consolidarea limbii române**, dovadă stând numărul mare de exemplare și copii manuscrise descoperite.
- Sunt prezente **slujbele a numai 5 Taine: Botezul, Mirungerea, Spovedania, Cununia și Maslul**

**Facultatea de Teologie "Sf. Andrei Șaguna"
Sibiu**

**Capela și Biblioteca
Facultății de Teologie
"Sf. Andrei Șaguna"
Sibiu**

**Catedrala Mitropolitană din
Sibiu**

Mulțumim pentru atenție!